

LA SENAT

Ședința din 22 februarie

Din chestiunile de pe ordinea de zi distingem, între altele, „Activitatea financiară a UTM pe anul 2004 și perspectivele pentru 2005” în informația dnei **Svetlana Gârlea**, șefa Secției Financiare a UTM.

La subiectul „Asigurarea materială și didactico-metodică a instruirii practice la FIMCM și FRT” au raportat decanii respectivi, dnii **A. Toca**, conf., dr.

Din compartimentul „Probleme curente” decupăm chestiunea „Instituirea unui post didactic în domeniul Ingineriei Software, sponsorizat de „Compudava” SA”. Asupra acesteia a vorbit dl **V. Nedelciuc**, președintele Companiei „Compudava” SA. Un material la temă publicăm în acest număr al „Mesagerului Universitar”.

(Vezi pag. 2)

Ședința din 22 martie

La punctul nr. 1 „Concursul pentru ocuparea posturilor didactice și examinarea actelor pentru conferirea titlurilor științifico-didactice” unul dintre posturi, și anume cel de șef al Catedrei „Evaluarea și Managementul Imobilului” din cadrul FCGC, a creat o situație de concurs, benefic de altfel în cazul selecției de cadre noi. Au pretins la postul dat 3 persoane: dnele **Svetlana Albu**, lector superior, dr., **Olga Buzu**, conf. dr., și **Tatiana Sănduță**, conf. dr. Prin votul secret al senatorilor postul de șef de catedră a revenit tinerei doctor în economie, dnei **Svetlana Albu**. Președintele Senatului, dl **Ion Bostan**, rector UTM, academician, în numele Senatului UTM a exprimat mulțumiri dnei **Tatiana Sănduță**, conf. dr., pentru munca cu devotament depusă la conducerea catedrei date. Președintele Senatului UTM a exprimat de asemenea cuvinte de mulțumire și dnei **Olga Buzu** – pentru munca didactică de un înalt grad profesional-științific de zi cu zi la pregătirea noilor generații de tineri specialiști.

Celelalte probleme dezbătute în cadrul ședinței Senatului UTM s-au referit la asigurarea didac-

tico-metodică a procesului de instruire la unele specialități (noi) la FCGC: situația actuală și sarcini de perspectivă (a informat dl **V. Toporet**, decanul FCGC, conf. dr.); la reciclarea și perfecționarea cadrelor didactice ale UTM și ale colegiilor afiliate (a informat dl **V. Amariei**, prorectorul pentru formarea continuă a cadrelor, conf. dr.).

La fiecare ședință a Senatului mai există ca ultim punct al ordinii de zi formula „Probleme curente”. E și natural, deoarece pe parcurs, pe lângă ordinea de zi planificată apar instantaneu destule chestiuni mai restrânse, dar care reclamă atenția și hotărârea operativă a Senatului.

Astfel, de exemplu, pentru lărgirea unghiului didactico-științific în pregătirea tinerilor specialiști Senatul a votat schimbarea denumirii Catedrei „Protecția Muncii și Mediului Ambiant” în alta mai cuprinzătoare în sens – „Securitatea activității vitale”.

Dl **T. Andros**, prorector pentru studii prin corespondență (studii la distanță) a atenționat Senatul că la UTM se introduce forma de studii la distanță prin mijlocirea Internetului și acest lucru nou revendică o elaborare nouă a materiei de predare, a metodicii, a materialelor didactice.

ar fi bine ca și noi, moldovenii, să luăm unele învățăminte și mesaje: rezultate excelente pot fi obținute organizând oamenii ordinari prin intermediul unui management corect; mai întâi pregătește oamenii, apoi începe să faci produse; privește problema ca o șansă de îmbunătățire; afirmația „Noi nu avem probleme, e cea mai mare problemă”.

În linii generale, despre productivitate și îmbunătățirea calității moralei, securitatea muncii, reducerea termenelor de livrare, reducerea costurilor, protecția și îmbunătățirea mediului ambiant, ar trebui să fim preocupați și noi, moldovenii.

Credem că studenții FIMCM, viitori producători și întreprinzători, au luat învățăminte utile și vor contribui la sporirea economiei și calității productivității.

Abordări manageriale japoneze

Pe 16 martie, la FIMCM, s-a desfășurat seminarul didactic: „Abordări manageriale în industria Japoniei”. Seminarul organizat pentru studenții și colaboratorii FIMCM a rezultat din faptul că dl **Mihai Guzun**, conf. univ., dr., la Catedra „Proiectarea și Fabricarea Mașinilor Agricole” a beneficiat de un stagiu de instruire în Japonia, utilitatea căruia a decis s-o împărtășească și colegilor.

La seminar a fost prezent și dl **Sumita Yuzo**, inginer mecanic, reprezentant al JICA (organizație guvernamentală care delegă experți în țările în curs de dezvoltare și oferă cursuri de instruire, precum și burse de instruire).

În urma informațiilor acumulate la cursurile de instruire din Japonia, dl **M. Guzun** a menționat că

Moto: „Înălțimea și demnitatea spiritului național nu se determină numai prin cuprinsul celor știute (în știință), ci și după întinderea numerică a celor culti.”

Mihai Eminescu

Declarația de la Shanghai privind Ingineria și Viitorul Durabil

În perioada 2-6 noiembrie 2004, 3000 de ingineri din 70 de țări și regiuni s-au întâlnit la Convenția Mondială a Inginerilor (WEC 2004), sponsorizată de Federația Mondială a Inginerilor și cosponsorizată de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO). Evenimentul a fost organizat de Asociația Chineză pentru Știință și Tehnologie (CAST), Academia Chineză de Inginerie (CAE) și Consiliul Municipal Shanghai. Tema Convenției a fost „Ingineria configurează Viitorul Durabil”. Au mai fost dezbătute și multe alte subiecte importante, relaționate temei principale a Convenției.

Proclamație

Ingineria și tehnologia trebuie recunoscute ca factori vitali importanți în reducerea sărăciei, în dezvoltarea durabilă, precum și în îndeplinirea altor țeluri ale Națiunilor Unite în privința dezvoltării din actualul mileniu. Noi, participanții la WEC 2004, proclamăm următoarele:

Provocarea

1. Situația actuală

În timp ce face progrese încurajatoare în economie, ca și în alte domenii, lumea de astăzi se confruntă cu o multitudine de provocări grave. Mediul înconjurător continuă să degradeze, dezastrele naturale și cele provocate de oameni sunt mai frecvente, utilizarea unor resurse naturale se apropie de niveluri critice, iar prăpastia dintre sărăcie și bogăție, dintre națiunile dezvoltate și cele în curs de dezvoltare continuă să se adâncească. Toți acești factori sunt o amenințare majoră la adresa prosperității, securității, stabilității și dezvoltării durabile globale.

Misiunea

2. Comunitatea Inginerească

Principala misiune a inginerilor este aceea de a construi o viață mai bună pentru societate. Pentru a o îndeplini, inginerii ar trebui să se dedice dezvoltării unei lumi mai bune conlucrând cu sectorul public și cel privat, cu organizațiile neguvernamentale și interguvernamentale, prin aplicarea cunoștințelor pentru transformarea resurselor în produse și servicii. În acest proces, inginerii ar trebui să fie conștienți de necesitatea atingerii unui echilibru între utilizarea resurselor și nevoile generațiilor viitoare, menținând mediul înconjurător și ecosistemele capabile pentru promovarea unei dezvoltări durabile. Noi trebuie să elaborăm țeluri și indicatori măsurabili pentru atingerea lor.

3. Guvernele

Guvernele trebuie să recunoască și să consolideze rolul ingineriei în dezvoltarea socială și economică, cu precădere în privința necesităților umane de bază și a reducerii sărăciei, să surmonteze „diviziunea cunoașterii” și să promoveze dialogul intercultural, cooperarea și rezolvarea conflictelor. În același timp, guvernele trebuie să promoveze susținerea publică și privată a educației ingineresti și capacitatea constructivă. Acesta este factorul cel mai important pentru dezvoltarea inteligenței publice și aplicarea ingineriei și tehnologiei în toate țările.

4. Organizațiile Internaționale

Organizațiile neguvernamentale, ca WFEO, și cele interguvernamentale, ca UNESCO, pot și trebuie să joace roluri vitale în promovarea dezvoltării și aplicării ingineriei pentru atenuarea decalajelor dintre țări. Ele joacă, de asemenea, un rol important în ceea ce privește susținerea și promovarea cooperării ingineresti și tehnologice internaționale, în mod particular între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Responsabilități și Angajare

5. Durabilitate

Inginerii trebuie să-și asume o responsabilitate mai mare pentru configurarea viitorului durabil. Ei trebuie de asemenea să creeze și să aplice tehnologii adecvate care să minimizeze risipa de resurse, să reducă poluarea și să protejeze sănătatea și bunăstarea omului și mediului înconjurător.

6. Etici și Coduri de conduită

Principiile pe care se bazează codurile inginerilor, cum ar fi onestitatea, echitatea, refuzul de a lua mită, de a se lăsa corupți, de a comite fraude, trebuie accentuate. Trebuie menținute în întreaga lume standarde înalte în practica ingineriei sub toate aspectele și dezbaterile în curs privitoare la etica inginerescă trebuie să fie îndreptate spre ținta adoptării unor coduri de conduită de către toți inginerii și corpurile ingineresti.

7. Indisciplinaritate

Inginerii trebuie să fie foarte conștienți de importanța cooperării interdisciplinare. Noi trebuie să promovăm cooperarea atât în interiorul breslei ingineresti, cât și pe cea cu oamenii de știință din domeniile științelor naturii și sociale și cu publicul pentru crearea și aplicarea cunoștințelor în vederea dezvoltării durabile.

8. Educația și Capacitatea constructivă

Inovația și creația sunt de o importanță crucială în inginerie. Noi trebuie să promovăm capacitatea constructivă umană și instituțională. Sunt necesare o reformă curriculară și pedagogică în educația inginerescă și dezvoltarea profesională continuă pentru a acoperi o arie mai largă de probleme sociale și etice. Aceasta va spori atractivitatea ingineriei printre tineri.

9. Problemele Femeilor și Diferențelor între Sexe

Femeile sunt puse adeseori în imposibilitatea de a-și atinge potențialul maxim. Abia atunci când femeile și bărbații își vor realiza potențialul, societatea umană va ajunge și ea la un potențial maxim de dezvoltare. De aceea, promovarea participării femeilor și abordarea frontală a problemei diferențelor între sexe sunt cruciale pentru sustenabilitatea comunității ingineresti.

10. Cooperarea Internațională

Între țări și oameni există discrepanțe exagerate. Aceasta poate duce la creșterea insecurității și a numărului de conflicte. Cooperarea internațională în inginerie facilitează schimbul de cunoștințe și promovează aplicațiile tehnologice pentru sănătate, bogăție și bunăstare, pentru reducerea sărăciei și pentru instaurarea unei culturi a păcii.

CHEMARE LA ACȚIUNE

Noi, participanții la Convenția Mondială a Inginerilor 2004, adoptăm această Declarație de la Shanghai privind Ingineria și Viitorul Durabil și lansăm o chemare. Chemăm inginerii, organizațiile ingineresti, guvernele și forurile internaționale să ia cunoștință și să adopte acțiunile stipulate în această declarație. Noi considerăm că această Declarație dă expresie practică și îmbold pentru implicarea inginerilor, care poate servi ca un ghid strategic pentru parteneriatul dintre toți factorii cu putere de decizie în inginerie, în vederea construirii viitorului nostru durabil.

Sindicatul educației și științei – 60

La 4 martie a.c. Sindicatul educației și științei (SEȘ) din Republica Moldova a marcat 60 de ani – o vârstă a împlinirii și înțelepciunii, cum scrie săptămânalul sindical „Vocea poporului”.

Cu această ocazie, la 1 martie, la Institutul Muncii, a avut loc o întrunire a activului sindical, în cadrul Zilei liderului sindical, devenită deja tradițională.

Președintele sindicatului, dl **Dumitru Ivanov**, a adresat asistenței un mesaj de salut, subliniind cât de important este rolul sindicatelor în societate și, implicit, al liderului sindical ca reprezentant al salariaților în activitatea de apărare a drepturilor acestora.

Ion Bulat, vicepreședinte al SEȘ, a prezentat un raport în care a caracterizat activitatea sindi-

catului sub aspect istoric, actual și de perspectivă. S-a menționat că printr-o hotărâre a organului sindical central din ex-URSS la 4 martie 1945 a fost constituit Comitetul republican al sindicatului lucrătorilor din învățământ și știință. Astăzi SEȘ întrupește 144792 de membri, care formează 2630 de organizații. În 1991, pentru prima dată după 1945, a fost formată Comisia

de negocieri colective cu Guvernul. La insistența sindicatelor s-a promovat majorarea salariilor și burselor, suplimentelor pentru gradele științifice, recalcularea pensiilor și indemnizațiilor pentru activitate în condiții nocive de muncă, acordarea cotelor de pământ pedagogilor etc., au fost adoptate o serie de legi și acte normative, menite să apere drepturile membrilor de sindicat.

La adunarea solemnă au participat și veterani ai mișcării sindicale, inclusiv din instituțiile de învățământ superior. Universitatea noastră a fost reprezentată de ex-președintele comitetului sindical al UTM, dl **Ion Stratan**, care a activat în această funcție în anii 1980-1986, actualmente decan al Facultății de Energetică, prof. univ., fiind și astăzi fidel ideilor de solidaritate sindicalistă.

Mulți colaboratori ai UTM au un impunător stagiu didactic, dar și sindical, activând aici încă de la fondarea

instituției, pe atunci Institutul Politehnic din Chișinău (1964), fiind totodată și membri ai Sindicatului lucrătorilor din învățământ și știință. Printre veteranii sindicatului este și redactorul-șef al ziarului „Mesager Universitar”, dl **Leonid Busuioc**, cu un stagiu sindical de 58 de ani (!). Făcându-și studiile la Școala pedagogică din Orhei, D-sa a fost primit în rândurile organizației sindicale în 1946, îndată după constituirea organizației republicane. Veteranul sindicalist **Leonid Busuioc** este și astăzi adept al ideilor sindicaliste, menite să protejeze angajații din învățământ.

P.S. Însă nu toate actele normative sindicale respectă drepturile omului. Mai rămâne nesoluționată problema obținerii poliței de asigurare medicală obligatorie pentru masteranzi și doctoranzi (care activează și prin cumul) din instituțiile de învățământ superior, considerându-se, cu regret, că Legea nu prevede astfel de categorii. Oare nu poate fi completată această lege?

Ion POCAZNOI,
președintele Comitetului sindical
colaboratori UTM,
conf. dr.

Un nou post didactic în „Software Engineering” anunțat de „Compudava”

Întreprinderea cu capital străin „Compudava” SRL și Universitatea Tehnică din Moldova au semnat la 25 februarie 2005 un acord de colaborare privind crearea, începând cu anul de studii 2005-2006, a primului post didactic pentru predarea cursului „Ingineria Softului” („Software Engineering”) la UTM. Postul va fi finanțat de către „Compudava”.

SRL „Compudava”, constituită în decembrie 2000, este o companie de soft ce face parte din „Brains Group”, Marea Britanie. Propunându-și chiar de la fondare să ofere locuri de muncă celor mai talentați tineri din Republica Moldova, interesați de domeniul softului, actualmente „Compudava” numără peste 140 de specialiști IT, care prestează servicii software de cea mai înaltă calitate, în exclusivitate unor companii de prestigiu din Uniunea Europeană. Implementând cele mai moderne standarde de lucru și utilizând tehnologii de ultimă oră, „Compudava” a devenit una dintre cele mai importante companii de acest gen din Moldova, care exportă produse intelectuale pe piața occidentală. Acest lucru este confirmat și de certificarea acesteia, în 2004, de către British Standard Institute, conform standardului ISO 9001 în

domeniul protecției softului.

Cu ocazia acestui eveniment, fondatorul și președintele „Brains Group”, dr. **Norman Fraser**, a menționat:

- Contribuția Moldovei în predarea teoretică a

limbajelor algoritmice și a calculatoarelor a devenit temelia pe care a fost creată afacerea noastră. Acum suntem încântați să sponsorizăm acest post didactic nou în Ingineria Sistemelor Informaționale în vederea susținerii tinerei generații de specialiști IT care vor avea posibilitate să-și aplice cunoștințele teoretice în soluționarea problemelor practice.

La rândul său, rectorul Universității Tehnice din Moldova, academicianul **Ion Bos-tan**, beneficiarul, a comentat:

- Chiar dacă actualmente economia Republicii Moldova are de soluționat mai multe probleme specifice la capitolul potențial uman de înaltă calificare, mai ales în domeniul științelor inginerești, țara noastră are cu ce se mândri. UTM, pe parcursul celor 40 de ani de activitate, pregătește ingineri de performanță compatibili pe piața europeană. Este benefică

intenția „Grupului „Brains” și a SRL „Compudava” de a sponsoriza un post didactic la universitatea noastră, care va preda la nivel european Ingineria Software. În viziunea noastră, această inițiativă accentuează meritele UTM în domeniul instruirii inginerești, stimulează integrarea businessului cu sfera educațională și deschide noi perspective europene pentru generația tânără din Republica Moldova. Sperăm că această inițiativă este un bun început și un exemplu de urmat pentru viitorii investitori din Uniunea Europeană.

Dr. **Vasile Nedelciuc**, președintele Consiliului director al SRL „Compudava”, a ținut să adauge că inițiativa dată, lansată după modificarea recentă a legislației fiscale ce acordă facilități companiilor de soft, nu este prima de acest fel. În ultimii ani „Compudava” a sponsorizat olimpiadele republicane de informatică, cursuri fără plată de instruire în domeniul softului pentru tinerii specialiști, precum și donarea de calculatoare pentru trei dintre cele mai importante spitale din țară.

Pentru informații:

str. 31 August 67B, Chișinău, MD-2012, tel. +373/ 223-096

E-mail:

enquiries@compudava.com

Website:

www.compudava.com; www.brainsgrp.com

Două trofee pentru Universitatea Tehnică a Moldovei

În cadrul Expoziției Internaționale Specializate „Infoinvent-2004”, desfășurată la Chișinău între 10-13 noiembrie 2004, Universității Tehnice a Moldovei i-a fost conferit trofeul Organizației Mondiale pentru Proprietate Intelectuală (OMPI) cu sediul la Geneva, Elveția, denumit în engleză „WIPO Trophy Innovative Enterprises Technical University of Moldova” („Trofeul OMPI (în abreviere engleză WIPO – n.n.) pentru Inovare și Creativitate), care este o distincție conferită pentru creativitate, uzitată în mod activ în sistemul de proprietate intelectuală, în cercetare-dezvoltare, producție și activități comerciale”.

Cel de-al doilea trofeu a fost conferit de Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) din RM și se numește „Trofeul pentru Inovare și Creativitate”.

Trofeul AGEPI este însoțit de Diploma respectivă cu o conotație specială: „Se acordă universității Tehnice a Moldovei – învingătorul concursului anual organizat de AGEPI „Trofeul pentru Inovare și Creativitate” (domeniul cercetare-dezvoltare și învățământ superior).

Să ne felicităm reciproc pentru succesele pregnante ale Alma Mater – UTM, la care a contribuit fiecare dintre noi și să nu slăbim eforturile pentru alte cuceriri în muncă.

www.utm.md/metrolog

Începând cu 1 septembrie 2004 Păianjenișul Informațional Global (World-Wide-Web) s-a completat cu site nou – pagina oficială a specialității „Metrologie, Standarde, Control și Certificarea Producției”. Site-ul este destinat, în special, studenților de la specialitatea amintită dar poate fi util tuturor celor dornici de noi informații. Pe această pagină veți descoperi:

- Istoria și caracteristica specialității Metrologie, Standarde, Control și Certificarea Producției;
- Prezentarea și istoria catedrei Electromecanica și a facultății de Energetică;
- Regulamentul de organizare și funcționare a procesului de învățământ bazat pe sistemul de credite transferabile și Ghidul disciplinelor pentru toți anii de studii;
- Un compartiment cu manuale, cursuri și îndrumare de laborator;
- O bibliotecă de acte legislative ale R. Moldova din domeniul metrologiei;

Nanotehnologia – o provocare tehnologică a acestui secol?

Nanotehnologia a fost inițial introdusă pentru a furniza o țintă concretă, de o mare acuratețe, pentru procesele care implică finisări de ultraprecizie ale suprafețelor, cum ar fi: tăieri ultrafine; diverse tipuri de prelucrări (procesări) cu fascicule energetice utilizând fluxuri de fotoni sau de electroni; evaporare și depunere în strat subțire; corodări ultrafine.

Conceptul primar de nanotehnologie a fost introdus în anul 1974 de către prof. univ. **Norio Taniguchi**, într-o lucrare prezentată la deschiderea unei conferințe internaționale desfășurată la Tokyo – „ICPE – International Conference on Production Engineering”. Principalul sponsor al conferinței a fost JSPE – Japan Society for Precision Engineering.

Conceptul fundamental de nanotehnologie a apă-

- Numele, pozele și locul de muncă a tuturor absolvenților specialității MSCCP;
- Un compartiment destinat glumelor și bancurilor din domeniul învățământului, precum și multe alte lucruri utile studenților și cadrelor didactice.

O nou compartiment al site-ului, de care puteți beneficia, este Dicționarul Explicativ Metrologic care este compus din două dicționare:

1. Dicționar Român – Francez – Englez – Rus
2. Dicționar Explicativ de termeni din diverse domenii înrudite:

- Metrologie,
- Standardizare,
- Managementul calității,
- Ecologie și protecția mediului etc.

Toate acestea, dar și multe alte lucruri utile, le veți descoperi pe site-ul www.utm.md/metrolog, pe care vă invităm să-l vizitați.

Andrei Chiciuc

rut ca urmare a înaltului grad de precizie tehnologică, în unele domenii „high-tech”. În ultimă instanță, performanțele tehnologice vor avea ca limită ordinul de mărime de 1 nm (0,001 μm) (1 nanometru = a mia parte dintr-un micron), atât timp cât distanța de 0,35 nm, dintre atomii unei rețele cristaline, constituie limita de rezoluție a lungimii măsurabile, pentru unele materiale cunoscute, în stare solidă.

O astfel de procesare, „atom cu atom”, trebuie să joace un rol esențial în fabricarea noilor componente, extrem de precise, ale aparatelor utilizate în această epocă, pentru viitoarea amartizare (coborâre pe planeta Marte).

dr. ing. Paul OLARU
(din „Univers ingineresc”, nr. 8, 2004)

Noi doctori și doctori habilitați la UTM în 2004

Și în 2004 Universitatea Tehnică a avut prilejul de a-i felicita pe unii profesorii ai săi cu ocazia succeselor obținute pe câmpul cercetării științifico-tehnice. Truda lor s-a încununat cu obținerea gradelor științifice, fapt ce dă, fără îndoială, o nouă semnificație posturii pedagogice pe care o profesază cu demnitate.

Le vom ura multă sănătate și alte noi succese pe vastul ogor al științei. Să-i prezentăm:

EVGHENII BALAN, doctor habilitat. Și-a susținut teza în tema „Биоэнергетические основы холодильной технологии хранения и транспортирования растительного сырья”.

Specialitatea: 05.18.14 „Холодильная технология пищевых продуктов”.

Consultant științific: Igori Ciurac, academician al Academiei de Științe din Ucraina.

Teza a fost susținută la Consiliul Specializat de pe lângă Academia Frigului din or. Odesa.

OLIVIAN PĂDURE, doctor în științe. Și-a susținut teza în tema „Cercetări privind optimizarea deservirii tehnice în transportul public urban. Studiu de caz pentru municipiul Chișinău”.

Specialitatea: 05.20.10 „Exploatarea transportului auto”.

Consultant științific: Eugen Mihai Negruș, prof., dr. ing., Universitatea „Politehnica”, București.

Teza a fost susținută la Universitatea „Politehnica”, București.

ANGELA SCRIPCENCO, doctor în științe. Și-a susținut teza în tema „Cercetarea poziționării tehnologice a detaliilor produselor vestimentare în funcție de proprietățile de drapare a materialelor textile”.

Specialitatea: 05.19.04 „Tehnologia confecțiilor”

Conducător științific: Oleg Cardaș, conf. univ., dr.

Teza a fost susținută la Universitatea de Tehnologie și Design din Sankt-Petersburg.

IGOR BLÂNDU, doctor în științe. Și-a susținut teza în tema „Outil d'aide au diagnostic du reseau d'eau potable pour la ville de Chișinău par analyse spatiale et temporelle des dysfonctionnements hydrauliques”.

Specialitatea: 05.23.04 „Alimentare cu apă, canalizare, sisteme de protecție a resurselor de apă”.

Conducători științifici: Dumitru Ungureanu, conf. dr., UTM, și Didier Graillet, ENSM, Franța.

Consultant științific: Mireille Batton-Hubert, ENSM, Franța.

Teza a fost susținută la Școala Superioară Națională de Mine (ENSM) din Saint-Etienne, Franța, în cotelă cu Universitatea Tehnică a Moldovei.

Istoria „Etalonului”

Așteptarea, poate cam îndelungată, a unei asemenea cărți acum s-a încununat de succes. „Istoria Centrului de cercetări tehnico-științifice și de implementare a tehnologiilor avansate în economia națională „Etalon” a apărut.

Autori: dl **Ilie Botez**, prof. univ. interimar, dr., și dl **Veaceslav Gulco**, inginer.

Tiparul: Secția Redactare și editare a UTM.

Cartea are indicația: „Pentru uzul studenților”.

Ilie Gheorghe BOTEZ
Prof., dr. șt. tehnice, șef Cat. MUS
(1985-91). Din 2003 – vicedir. pe
practică la Centrul „ETALON”

Dacă e să dăm o apreciere generală a cărții, ea nu poate fi decât pozitivă. Conține un material bogat privind nu numai factologia pur istorică a apariției și dezvoltării acestei uzine încă în 1971, dar și descrieri tehnice amănunțite privind schemele de structură, de producție, de transport în secții, precum și a mecanismelor respective.

Este de asemenea demonstrată și latura economică a acestei importante subdiviziuni a UTM, care se numește „Etalon”.

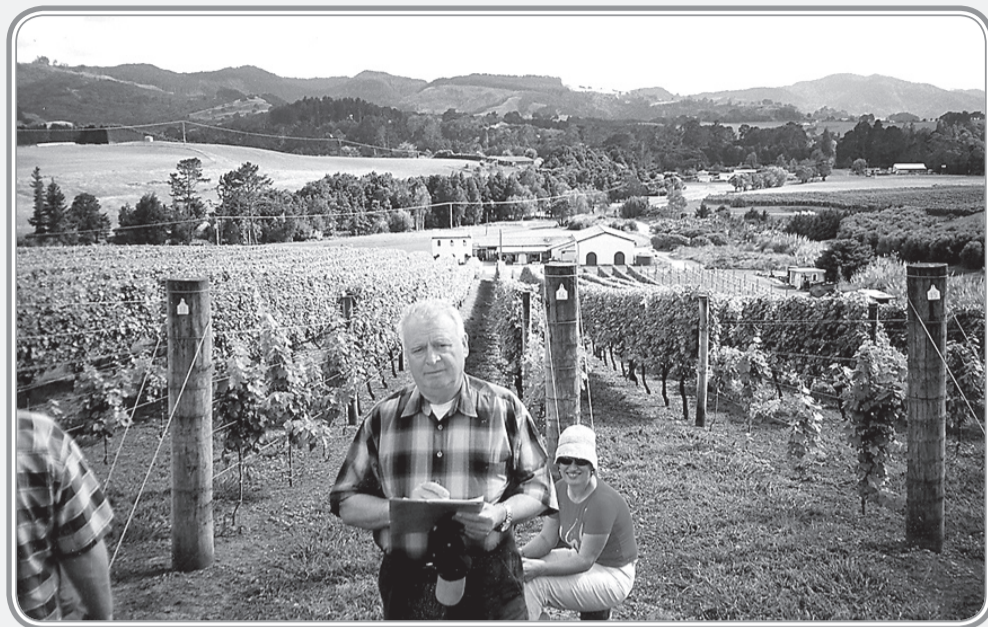
Profesorii, inginerii, studenții de la FIMM, FIMCM, FIU au acum la mână un prețios material didactic ce va contribui la sporirea calității studiului universitar-profesional.

Salutăm deci apariția „Istoriei Etalonului”, uzină a UTM.

Veaceslav Alexei GULCO
Abs. Univ. Arte, Moscova.
Abs. UTM – 1994, ing.-
constructor. 2001 – dir.
la CTS „Etalon”-UTM

Decanul nostru în Noua Zeelandă

La inițiativa și cu cheltuiala Centrului de productivitate și Competitivitate, un grup de businessmani și specialiști în viticultură și vinificație din Moldova a întreprins recent o călătorie de inițiere în Noua Zeelandă.

Decanul FTMIA, dl **Grigore Musteață**, conf. dr., participant și dânsul la această acțiune, a expus o informație largă în fața Senatului UTM, din care am extras câteva aspecte.

Scopul călătoriei a fost de a cunoaște cât mai pronunțat traseul de restructurare și management al industriei vinicole într-o țară cu o populație aproximativ egală cu a Moldovei

Vinificația în Noua Zeelandă a avut un caracter nedezvoltat, de amatori până prin 1980. După această dată însă domeniul a cunoscut o dezvoltare solidă, aducând profit țării. Statul investește cca 30 la sută în ramură, creând condițiile necesare pentru ca ramura să se dezvolte continuu. Este vorba de construirea clădirilor pentru învățământul special, dotarea cu echipamentul didactico-științific, amenajarea terenurilor de practică etc. Sectorul privat investește celelalte 70 la sută în producție propriu-zis: plantări, cultivări, întrețineri, marketing etc. Universitățile nu sunt multe – doar 8, dar au în structura lor multe colegii, răspândite în toată țara. În sectorul agroalimentar – 40 de colegii, numite institute. Studiile, în temei, se fac contra plată. Într-un colegiu-institut de profil vitivinicol (studii de 3 ani) taxa atinge cam 10 mii de dolari SUA, cifră comparată desigur cu scara lor de salarii.

Noua Zeelandă este o țară deschisă, este foarte ușor să intri. Acest fapt contribuie la avântul ei economic. Desigur și condițiile geografice sunt prielnice: țara nu importă energia, o are pe a sa și destul de ieftină: hidrocentrale în cascade, având în acest sens multe ape curgătoare. În plus, și multă energie termală dăruită de natură, deoarece are mulți vulcani de asemenea natură.

Este o țară anglofonă și pentru multe țări insulare și continentale din Asia este foarte atractivă ca învățământ de limba engleză.

Este o țară verde, iarba și păduri, de altfel sădite. O educație ecologică din tată în fiu. O cultură exemplară peste tot.

Revenind la tema vitivinicolă, este de remarcat sigur că managementul foarte bine gândit. De exemplu, însăși vinificația ca ramură economică nu este gestionată în mod separat, ci ca o componentă a triunghiului „Alimentație. Vinificație. Turism”. Astfel, elementele acestea sunt mai logic legate între ele, aduc mai mult venit.

Tot vinul este îmbuteliat. Și cele mai mici companii îmbuteliază. Chiar și pentru consum intern – îmbuteliat. Este o regulă, o obișnuință.

Cel mai popular vin în Noua Zeelandă este „Sauvignon blanc”. 70 la sută din exportul de vin e tocmai marca aceasta. Calitatea produsului este o cerință fundamentală. În acest sens roada la butuc (în funcție de soi) este limitată. Cultivatorul de struguri veghează să nu fie încărcătura de roada mai mare decât norma cuvenită, deoarece dăunează calității, deci strugurii „în plus” sunt ruși și aruncați încă pe coardă, în timpul creșterii.

De regulă, ramura este susținută de companii mici, de familie. Dar se reușește a efectua toate lucrările la timp și bine, pentru că totul se face cu mecanisme mici, potrivite pentru micii producători.

Vitivinificația în Noua Zeelandă are un mare succes, pentru că aplică strict sistemele de management cele mai progresiste din lume și pe toată verticala, se înțelege, de la cultivatorul de jos până la marketingul internațional: sistemul managerial „ISO”, un alt sistem japonez, denumit „cele 20 de chei” etc. Managementul, de fapt, e baza oricărui progres. E bine să știm și noi.

În grupul de 27 de oameni dl **Grigore Musteață**, decanul FTMIA și specialist în enologie (vinificație), a avut tocmai rolul de a cunoaște „cheia succesului” în această țară, pentru ca în continuare să propagăm, să inoculăm noile abordări în ramură și la actualele și viitoarele generații de studenți – viitori specialiști, asigurând astfel progresul continuu și la noi.

Eficiența seminarelor

Activitatea Centrului de Perfecționare și Recalificare a Cadrelor din cadrul UTM a demonstrat că seminarele pentru cadrele didactice din învățământul profesional tehnic, se bucură de popularitate. Acest lucru se motivează prin cheltuieli minime financiare și de timp, dar cu efect informațional major.

Iată de ce ultimul seminar didactico-metodic organizat la 5 februarie 2005 a întrunit un număr impunător de circa 140 de participanți. Acest seminar cu genericul „Tehnici și tehnologii moderne în instruirea elevilor” se înscrie în planul de formare continuă a personalului didactic din Sistemul Învățământului Secundar Profesional aprobat de către Ministerul Educației.

Au participat la seminar directori adjuncți pentru instruire și profesori din școli profesionale și de meserii, circa 77% din totalul de școli ale sistemului înregistrate în țară.

Dl **Dumitru Patrascu**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar a tratat tema „Metodele active de instruire a elevilor”. Despre „Sistemul de evaluare a cunoștințelor elevilor” a vorbit dna **Lidia Spinei**, șef-adjunct Direcția

Principală Licențiere. Un interes sporit a prezentat informația referitor la „Tehnologii moderne în formarea inițială și formarea continuă la distanță”, expusă de către dl **Sergiu Iancu**, șef Departament formare continuă a Centrului PRC.

Auditoriul a fost receptiv la prezentarea dlui **Valentin Amariei**, prorector UTM pentru formarea continuă, conferențiar universitar, doctor în științe tehnice, referitor la „Formarea continuă a cadrelor didactice în contextul reformării sistemului de învățământ conform cerințelor Declarației de la Bologna”.

Un subiect „arzător” pentru participanți s-a dovedit a fi „Atestarea cadrelor didactico-manageriale” despre care a vorbit dna **Ludmila Bolbocean**, șef Departament Atestare și Perfecționare a Personalului Didactic, Ministerul Educației al RM.

La finele seminarului au fost făcute propuneri din partea participanților privind organizarea unor seminare similare.

Victoria Berbec-Burlădeanu,
șef cabinet metodic CPRC/UTM,
Inginer-magistru în Industria Ușoară.

Grupe academice fruntașe

Toți uniți într-un gând: a învăța bine

În grupa „Inginerie inovațională și transfer tehnologic”, a. I L (liceu) de la FIMCM am surprins tocmai această trăsătură psiho-socială: toți sunt uniți într-un singur gând – a învăța bine.

Toți cei 20 de studenți ai grupei studiază la UTM abia primul an. Având deja experiența susținerii bacalaureatului în liceu, ei s-au arătat a fi în mare măsură maturizați intelectual, știu ce vor, pentru ce se află aici. Sigur că faptul bunei coagulări a grupei se datorează și muncii de educație zilnică depusă de profesori, în primul rând, de îndrumătorul grupei, dl Sergiu Mazuru, tot el și șef al Catedrei „Tehnologia construcțiilor de mașini”. Își aduce aportul și men-

torul grupei – **Dumitru Bambuleac**, un student ca vârstă egal cu toții, dar ca viziune social-filozofică, să zic așa, parcă mai elevat ca ceilalți. De altfel, colegii îi recunosc meritele și îl ascultă – e normal să fie cineva înainte-mergător.

Grupa noastră este prietenoasă, spune monitorul. Or, această trăsătură colectivă, să-i zicem așa, predetermină și succesul general: în grupa de 20 de studenți nu există nici o restanță. Grijă pentru studiul sistematic al tuturor materiilor este predominantă în psihologia fiecăruia dintre colegii mei, subliniază monitorul Dumitru Bambuleac.

Monitorul accentuează că la baza succesului

grupei stă dorința, străduința fiecăruia de a-și forma profesia, iar această dorință se vede și prin frecvența de sută la sută zilnic. Frecvența este factorul principal...

Dar aici într-un mod oarecum surprinzător intervine prompt studenta **Cristina Cutchi**:

– Eu nu sunt de acord. Studentul poate lipsi de la lecții, dacă are o anumită necesitate, pe urmă recuperează materia. De altfel, un student poate fi prezent în bancă, dar nu ascultă prelegerea... Ce folos de frecvența lui?

Însă dezacordul Cristinei a provocat dezacordul grupei. Colegii au spus că, da, în rare cazuri un student poate lipsi motivat, dar recuperarea îl convinge că munca e mai grea decât atunci când este prezent la prelegere. Cât privește atenția lui la prelegere, asta depinde de studentul însuși, doar nu a venit aici de florile mălului, a venit să învețe, să-și făurească soarta de specialist. Iar îndrumătorul grupei, dl **Sergiu Mazuru**, conf. dr., a spus că lipsa de la o prelegere încă mai poate fi recuperată, dar lipsa de la o lucrare practică sau de laborator, unde studentul trebuie să efectueze anumite calcule, să lucreze la computer, nu poate fi recuperată într-un tot și rămâne pe mult timp ca o știrbire în instruirea studentului, dacă nu cumva îl împotmolește greu de tot.

Până la urmă și studenta **Cristina Cutchi** a retractat de la ideea de neprețuire a bunei frecvențe. Dar discuția la temă a fost vioaie și a întărit convingerea generală că frecvența bună este factor fundamental în succesul la studii în grupă.

Studenta **Olga Dragomir** a venit de la Liceul Teoretic din Volintiri. Locuiește la cămin. Spune că are un anturaj favorabil studiilor. Este bună prietenă cu biblioteca, e mulțumită de nivelul de pregătire a materiilor.

Studentul **Vadim Cobzari** s-a plâns că mate-

matica e grea, dar cu efort maxim totuși o însușește. La care colegii au replicat că în general munca cere efort, nu vine nitam-nisam. După un minut de înviorare, studentul Cobzari a adăugat că se bucură de ajutorul colegilor și că în grupă întrajutorarea la studii este permanentă.

Victor Cebotari a spus că „Geometria descriptivă”, deși se consideră o disciplină grea, a fost bine însușită de către toți. Acum se va trece la utilizarea calculatorului în studiul „Geometriei descriptive”, așa că procesul va fi accelerat și studenții vor lucra mult mai productiv.

Catedra are un număr de calculatoare suficient și deci condițiile de studiu se îmbunătățesc considerabil.

Studentul **Sergiu Rusu** a reiterat necesitatea frecvenței la lecții, deoarece sunt anumite momente în prelegeri, pe care în mod de sine stătător nu le poți pătrunde, pe când la prelegeri, cu explicațiile de rigoare ale profesorului, totul devine clar.

Studentul **Grigore Berdean** a evidențiat folosul serios al studierii limbilor moderne (engleza, franceza), a cursurilor „Educație pentru sănătate”, „Protecția mediului ambiant”, folosul practicării sportului etc.

Studenții au atacat și aspecte educative, inclusiv subiectul „celor 7 ani de-acasă”. De exemplu, faptul că în fața blocului de studii se aruncă pe jos sute de bixuri, se fumează, se scuipă... Dar de ce nu facem observațiile convenite celor care fac asta? Toți remarcăm că nu e frumos, dar la concret nu oprim pe cutare sau cutare să încalce regula de civilizatie...

Studenții grupei au primit dojana, au spus însă că e greu să „luțți” cu incultura, pentru că și se spune: „Dă-mi pace și caută-ți de drum”.

Important e că ei știu că „trebuie să lupte”...

Leo LEON

Monitorul Veronica Popa - FRT

Veronica Popa este studentă în anul III la specialitatea „Inginerie și Management în Telecomunicații” (IMT-031) Facultatea de Radioelectronică și Telecomunicații. Fire deschisă și comunicativă, Veronica face parte din rândul celor mai buni studenți ai UTM. Deține bursa de merit din anul I și este monitor de grupă din anul I.

Veronica Popa nu are preferințe în ceea ce ține de obiecte sau profesori. Studiază cu sârg toate materiile predate. Același lucru îl poate spune cu sinceritate și despre colegii săi de grupă. Chiar dacă sunt unii mai indiferenți, încearcă prin discuții să le explice cum stau lucrurile, să le aducă aminte că restanțierii neachitați se pot lesne despărți de universitate. Și-apoi, ea însăși în calitatea sa de monitor de grupă, le oferă exemplul bunei străduințe în munca didactico-educativă. Grupa pe care o conduce este una bună. Anul III e unul hotărâtor și termenii „examtricularat”, „restanțier”, „codăș”, încep să dispară din uz. În orar sunt introduse obiecte de specialitate și studierea acestora este, desigur, mai interesantă, mai atractivă. Apoi, fiecare student deja începe să mediteze serios asupra viitorului, apar anumite interese și intenții despre calea pe care o vor urma după absolvire.

Ajunși în anul III, spune monitorul grupei Veronica Popa, conștientizăm mai lucid lucrurile. Cei care au vrut să plece au plecat. Cei care doresc cu adevărat să obțină o profesie, țin mult la rolul lor de student, precum și la principiul prieteniei și respectului reciproc în grupă. Monitorul Veronica Popa a reușit să-și convingă colegii că ajutorul reciproc la studii înseamnă o eficiență sesizabilă.

În timpul sesiunilor, precum și în decursul anului, se obișnuiește ca mai mulți colegi să se adune la un anumit obiect și împreună să-și aprofundeze cunoștințele. Și cum majoritatea colegilor Veronicăi locuiesc la cămin, nu e dificil a-i mobiliza la munca de studii. Prin calitățile sale pozitive a știut să obțină stimă, poate și autoritate în fața colegilor de grupă.

Monitorul grupei Veronica Popa a subliniat pasiunea sa față de studii, buna pregătire teoretică și practică pe care o obține la facultate. De asemenea, a accentuat faptul că e binevenită îmbinarea profilului ingineresc cu obiectele socio-umane. Acestea, îți lărgesc orizontul, îți cizelează noțiunile despre viață și te ajută să devii om.

Victor Oțel, student a. IV la FIMM, este monitorul grupei academice, dar mai este și vicepreședinte al Comitetului sindical studenți UTM. Deci este un lider.

De prisos să mai spunem că învață bine, altfel n-ar fi lider, doar liderul trebuie să fie un exemplu. Învață foarte bine, ba se ocupă și cu cercetarea științifică. Cercetează cu alți colegi și cu profesori în proiectarea unor aparate pentru Uzina „Alimentarmaș” din Chișinău. Răscolește multă lite-

Victor Oțel – lider

ratură tehnică pentru a compara ideile de proiectare în tema turbulenței în masa fluidelor în mișcare.

De unde răsare o asemenea stăruință pozitivă la un student precum e Victor Oțel? Din buna educație și autoeducație. Victor e un băiat cumpătat în toate. Vorbește liniștit, cântărește, gândește. Dacă un coleg de grupă ia o notă slăbuță, Victor numai-

decât caută să discute intim: de ce nu merge, ce ajutor i-ar trebui... Și astfel peste un timp colegul revine la studii mai bune. Toată grupa, al cărei monitor este, merge bine cu studiile.

Victor Oțel, în calitatea sa de vicepreședinte în sindicatul universității, răspunde de eficiența lucrului tuturor activiștilor sindicali de la facultăți, mai mediază și stările de conflict la cazarea sutelor de studenți în cămine, când începe anul de studii, rezolvă probleme

de ajutor material pentru studenții care au nevoie. Reușește bine peste tot. De ce? Îi place și vrea să lucreze, să aranjeze toate situațiile.

Asta e: omul dacă vrea, face, reușește, merge mereu înainte...

Seminar: pachete de programare în calcule matematice

Un instrument foarte necesar pentru inginerul și cercetătorul de azi sunt pachetele de programe în calcule matematice. Unul dintre pachetele de acest fel, denumit „Complexul de programe „Matematica” al Companiei Wolfram Research a constituit subiectul seminarului organizat recent de Catedra de Matematică a UTM.

Profesorul **E. Grebenicov**, dr. hab. de la AȘ din Moscova, Doctor Honoris Causa al UTM, originar din Moldova, împreună cu **A. Procopenea**, conf. dr. din or. Brest, Bielarș, au expus în fața studenților de la diferite facultăți ale UTM, masteranzilor, doctoranzilor și profesorilor interesați de la UTM și din alte

universități din Chișinău posibilitățile de lucru ale „Complexului de programe „Matematica”. Au fost analizate metodele numerice și ale calculului simbolic în „Matematica”, precum și posibilitățile grafice ale acestui pachet. Folosirea acestor complexe de calcul facilitează enorm munca studentului, cercetătorului legată de calcule lungi de rutină și totodată asigură lipsa unor posibile greșeli.

Audienții au mulțumit călduros profesorilor-oaspeți pentru seminarul foarte util cu speranța unor asemenea întâlniri pe viitor.

Alexei Gribnev, student, a. V, FCIM

Liceul „Gaudeamus” la FCIM

Pe 21 martie a.c. la Facultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică au sosit oaspeți foarte doriți. Este vorba de elevii din clasele terminale ale Liceului „Gaudeamus” din sectorul Ciocana al capitalei, în frunte cu directoarea liceului, dna Svetlana Beleaeva și profesorul de fizică, dl **Sergiu Chiriac**.

Dnii **Ion Balmus**, decanul FCIM, **Victor Besliu**, **Liviu Carcea**, **Vasile Gâscă**, **Bartolomeu Izvoareanu**, **Victor Sonțea**, **Mihai Braga**, șefi de catedre, **Boris Varzari**, șeful Centrului de Calcul FCIM-UTM, au dat largi informații despre caracterul facultății și ce previziuni în viitorul profesiei in-

ginerești oferă studiile la această facultate.

După ce grupul masiv de 80-90 de tineri a vizitat câteva etaje cu laboratoare didactice și științifice pline de aparataj, unde a ascultat diferite explicații cu caracter tehnic, liceenii au fost, desigur, invitați să-și aleagă anume FCIM-UTM, când mâine-poimâine, odată cu luarea bacalaureatului, se vor întreba: unde să intrăm la studii superioare?

Este meritul decanului și catedrelor FCIM că prin asemenea legături „de prietenie” cu multe licee își asigură din timp un aflux impunător la admiterea din iulie.

FRANCOFONIA LA UTM

În cadrul Zilelor Francofoniei, care în republică se desfășoară, de regulă, la finele lui martie, la UTM au avut loc mai multe manifestări. Pe 21 martie în Aula Mare a blocului nr.3 din Campusul Râșcani s-au adunat studenți și profesori ai filierelor francofone „Informatica” de la FCIM și „Tehnologii Alimentare” de la FTMIA. S-au rostit cuvântări privind importanța Francofoniei pentru Moldova (țara noastră a aderat la Francofonie în 1997), s-au recitat poezii, s-au intonat cântece etc. Totul, desigur, în limba franceză.

Vom da aici câteva nume: **V. Amariei** (moderatorul), prorector UTM; **R. Sturza**, conf. dr., FTMIA; **L. Ungureanu**, șef Catedră „Limbi Moderne”; **A. Pânzari**, studentă FCIM; **N. Luca**, conf. dr. FTMIA; **R. Cevdarova**, profesoară din Bulgaria; **M. Jitaru**, profesoară din România; **A. Esanu**, studentă FTMIA; **V. Sontea**, director al Filierei Francofone „Informatica”; **V. Levenco**, responsabilă de programe francofone, UTM etc.

Mulți studenți au expus comunicări științifice, au prezentat și diferite înscenări, parodii.

x x x

Dl **Victor Sontea**, directorul Filierei Francofone „Informatica” din cadrul FCIM, ne-a oferit anumite informații privind succesele didactice. Astfel, în 2004 17 studenți ai filierei, a. IV, au trecut stagiile de practică în Franța, Canada, Elveția, România. Aceste stagii, care în sumă au avut o du-

rată de 48 de luni, au fost posibile și prin ajutorul multor întreprinderi din țările respective, acestea acordând fonduri de cca 12 mii de euro.

Filiera „Informatica” de la UTM colaborează și pe plan industrial cu întreprinderi producătoare de softuri din Franța. Acestea au deschis filiale la

Chișinău, iar studenții a. V și absolvenții Filierei „Informatica” au acolo locuri de muncă. În afară de aceasta, filialele date oferă pentru studenții noștri și locuri de practică, lucru foarte important în planul didactic de pregătire a specialiștilor.

ta a fost consemnată cea de-a cincea conferință – un anumit jubileu.

x x x

Create la sfârșitul anilor '80 și în anii '90, filierele francofone sunt niște subdiviziuni de instruire în limba franceză, create în instituțiile de învățământ superior în țările în care limba franceză nu este limba dominantă de instruire.

Actualmente în mai multe țări ale lumii funcționează peste 220 de filiere francofone, în care se realizează pregătirea cadrelor în științe politice, drept public și privat, economie, comerț, inginerie, medicină, turism, arhitectură etc.

În Europa Centrală și de Est activează peste 100 de Filiere Francofone, inclusiv în: Albania – 1, Armenia – 1, Bielarus – 4, Bulgaria – 7, Ungaria – 12, Lituania – 1, Moldova – 6, Polonia – 24, România – 28 etc.

Durata de instruire la filiere variază între 1 (DEA, DESS etc.) și 5 ani.

Obiectivul funcționării unei filiere francofone este triplu:

1. Modernizarea învățământului superior, dezvoltarea tehnologică și economică a țărilor unde sunt amplasate Filiere Francofone;
2. Susținerea limbii și culturii franceze în activitățile internaționale;
3. Amplificarea cooperării internaționale (inclusiv științifice) între instituțiile francofone din diferite regiuni ale lumii.

Funcționarea filierelor francofone este susținută material și logistic de ministerele Afacerilor Externe ale Franței, Canadei, Belgiei și Elveției și de operatorii Agenției Internaționale a Francofoniei, în special de Agenția Universitară a Francofoniei.

Inginerului îi trebuie și cultura comunicării

O lacună regretabilă a școlii noastre tradiționale, de care ne dăm seama tot mai mult, dar pe care încă nu am eliminat-o, constă în atenția prea sumară, chiar insuficientă, acordată culturii comunicării. Comunicarea ca necesitate vitală a omului și fenomen social nu a reușit să-și ocupe locul meritat printre celelalte obiecte de studii. Disciplina „Bazele comunicării” abia în anul 2004-2005 a fost integrată în UTM, încercându-se a-i da studentului ceva materiale și exerciții de comunicare la compartimentul dezvoltarea vorbirii.

Așadar, materia care intră în cursul normativ „Bazele comunicării”, care se predă la UTM, vizează nivelul la care se realizează comunicarea, adică specificul comunicării verbale (scrise, orale), nonverbale, funcțiile, nivelurile, tipurile acestora. De asemenea, o importanță semnificativă se acordă barierele în comunicare și elementelor de bază ale procesului comunicării.

Cursul prevede strategii, obiective de formare și menținere a activității unui grup – fapt necesar pentru o activitate constructivă nu numai la nivel microsocial, dar și la nivelul societății în ansamblu.

Cursul prevede și redactarea unui act sau a unei scrisori oficiale: cerere, curriculum vitae (CV), declarație, proces-verbal, dare de seamă, notă informativă, ceea ce-i permite viitorului specialist să se descurce într-o situație de comunicare scrisă.

Cursul este conceput ca un sistem încheiat de prelegeri și seminare întrunite în ore mixte (16 asemenea ore), fiind recomandabil studenților tuturor facultăților de la UTM.

Credem că sub aspectul completării cu un șir de texte, precum și cu exemple numeroase de situații de comunicare, vom ridica acest curs inedit pentru UTM la nivelul disciplinelor speciale la toate facultățile.

*Veronica Gadarag,
lector asistent, Catedra
„Științe sociumane”*

Deși am făcut studii tehnice (la Facultatea Calculatoare, Informatică și Microelectronică) încă din primul an de studenție mi-a plă-

cut să-mi petrec vacanțele în limbile lor materne: italiană, germană, sârbă, turcească, greacă etc.

În Grecia am avut parte de vreme frumoasă și, din fericire, un program foarte lejer. Câteva ore pe zi studiam limba greacă, în rest eram liberi să mergem la plajă sau să vizităm orașul vechi.

Vară studentească în Grecia și Serbia

cut să-mi petrec vacanțele activ, fie în diverse școli de vară, fie la seminare în domenii legate de politică, drepturile copilului sau ale femeii. Vara trecută am continuat tradiția și am participat în două școli de vară internaționale: în luna iulie am fost la cursuri de Limbă și Civilizație Greacă, în orașul Rodos, pe insula Rodos, Grecia, iar în septembrie am studiat problema integrării europene la Novi-Sad, în Serbia.

Firește, impresiile sunt diferite. Însă grație acestor experiențe, am descoperit o mulțime de lucruri noi, mi-am făcut mulți prieteni, am fost în contact cu diferite culturi. Fiecare participant a adus cu sine o practică din țara din care provine. Mi-a plăcut foarte mult să-mi ascult colegii conversând

Cu toate acestea, impresiile cele mai frumoase le păstrez din Serbia. Aici am avut parte de un program foarte bine organizat și plin. Subiectul Integrării Europene mă interesează foarte mult și aici am avut o ocazie unică să aflu multe lucruri noi.

*Violeta Salogub,
absolventă FCIM*

Sala de curs 218, FRT

Fotograful nostru a surprins un moment caracteristic pentru a reda atmosfera muncii zilnice a fiilor și fiicelor poporului în sălile de curs, la studii, la UTM.

Un exemplu este spațioasa sală 218, FRT, unde se susțin prelegeri pentru serii mai mari de studenți – de regulă, 4 grupe academice deodată, în jur de 100 de studenți.

Aici studenții ascultă prelegeri la „Radioelectronică”, predate cu multă dăruire de profesorul universitar, membru-corespondent al AȘM, dl **Sergiu Dimitrache**; la „Electronica digitală în telecomunicații”, predate la fel cu însuflețire de conferențiarul universitar, dl **Vitalie Nastas**; la „Semnale de circuite”, predate în aceeași gamă de înalte cunoștințe și sentimente pedagogice de lectorul superior, dl **Lilian Gurevici** etc.

Este atmosfera efortului didactic depus de studenți și profesori spre construirea zilei de mâine, când aceste sute de tineri vor pași în tumultul vieții ca specialiști bine formați la UTM.

Doctori habilitați la UTM

În conformitate cu "Regulamentul atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare" girat de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare din Republica Moldova:

- Calificarea profesională a oamenilor de știință și a cadrelor științifico-didactice se atestă prin grade și titluri științifice și titluri științifico-didactice.

- În Republica Moldova se conferă 2 grade științifice: de **doctor habilitat** și de **doctor**.

- Oamenilor de știință care s-au afirmat în procesul de cercetare li se acordă titlul științific de **conferențiar cercetător**, iar celor care s-au afirmat în procesul de învățământ superior li se acordă titlul științifico-didactic de **conferențiar universitar**.

- Conferențiarilor cercetători care s-au afirmat prin realizări științifice de anvergură și în pregătirea cadrelor științifice de înaltă calificare li se acordă titlul științific de **profesor cercetător**. Conferențiarilor universitari care s-au afirmat în proces didactic în pregătirea cadrelor științifice de înaltă calificare și prin noi realizări științifice li se acordă titlul științifico-didactic de **profesor universitar**.

În numeroasa familie științifico-didactică a Universității Tehnice a Moldovei activează un șir de doctori habilitați, care contribuie la sporirea prestigiului instituției și nivelului educațional ingineresc din RM. Inițiativa de a publica date biografice ale acestor personalități importante a parvenit din partea unui grup de studenți și profesori ai UTM în ideea de a-i cunoaște mai îndeaproape.

Dăm start unei rubrici noi "Doctori habilitați ai UTM" și o lășăm accesibilă tuturor cititorilor cu invitația de a contribui la continuarea și susținerea acesteia.

Nicolae Sârbu

Nicolae Nic. SÂRBU
Prof. univ., dr. hab. șt. fizico-matematice
șef al Catedrei Telecomunicații
(1987-93)

S-a născut la 7 februarie 1939 în satul Dezghingea, raionul Comrat.

Deține gradul de doctor habilitat în fizică din 1984. I s-a oferit la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, Chișinău și confirmat prin Certificatul Comisiei Supreme de Atestare de pe lângă Consiliul de Miniștri al URSS. Titlul de profesor universitar (microelectronică) dl **Nicolae Sârbu** l-a obținut în 1986 la Institutul Politehnic din Chișinău și a fost confirmat prin Certificatul Comisiei Supreme de Atestare de pe lângă Consiliul de Miniștri din URSS. Dl Nicolae Sârbu este și Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei (1987) și al premiilor președinților Academiei de Științe din Ucraina, Belarus și Moldova.

După absolvirea Universității de Stat din Chișinău, Facultatea de Fizică și Matematică, în anul 1963, începe activitatea profesională – cea de doctorat și cercetător științific la Institutul de Fizică Aplicată (1970). Din 1970 până în 1985 activează în calitate de conferențiar universitar la Catedra Microelectronică la Institutul Politehnic, Chișinău. Între 1985-1987 se afirmă ca profesor universitar la Catedra Microelectronică a Institutului Politehnic. În 1987 este ales șef al Catedrei de Telecomunicații, iar din 1992 până în prezent activează ca profesor universitar la Catedra Telecomunicații și conducător al laboratorului de "Optoelectronică" al Facultății de Radioelectronică și Telecomunicații a UTM.

Domeniile de cercetare ale dlui **Nicolae Sârbu** sunt următoarele: optoelectronică, spectroscopia optică, dinamica rețelelor cristaline, interacțiunea exciton fonon în cristale, spectroscopia Raman, metode de măsurare, senzorii optici. În calitate de lector a condus și conduce numeroase lucrări de laborator și proiecte de diplomă la disciplinele "Fizica semiconductorilor", "Metode de caracteristică a semiconductorilor", "Telecomunicații optice".

Dl **Nicolae Sârbu** a acumulat de-a lungul anilor o vastă experiență profesională demnă de mândrie și laudă. A publicat peste 270 de articole și studii în reviste științifice de peste hotare (Olanda, Germania, Marea Britanie, SUA, Turcia, Japonia) și o monografie "Proprietățile op-

toelectronice ale compușilor II-V". Deține 31 de brevete de invenție.

Sub conducerea doctorului habilitat și profesorului universitar **Nicolae Sârbu** și-au susținut tezele de doctor 8 persoane. În prezent Domnia sa este conducătorul științific a încă 4 doctoranzi care lucrează asupra tezelor. Din anul 1981 până în 1990 **Nicolae Sârbu** a fost conducătorul a 5 proiecte cu grade foarte importante, comandate de Ministerul Apărării al URSS.

Dl **Nicolae Sârbu** apreciază și se mândrește cu Laboratorul de "Optoelectronică" pe care îl conduce la UTM (al doilea de acest fel din CSI). O bună parte din cercetări, domnia sa le-a continuat și le-a realizat anume aici.

Investigațiile multilaterale asupra proprietăților optice și fotoelectrice au rezultat din structurile benzii de energie și descrierea stărilor exciton pentru un număr de materiale semiconductoare. Inițial, Domnia sa a observat un nou fenomen – perechea dintre doi electroni și centrul de impuritate cu sarcină pozitivă. Parametrii și proprietățile acestei perechi le-a obținut din calcule teoretice nenumărate și măsurări experimentale. A studiat influența factorilor externi (câmpurile magnetice, electrice și temperatura, distorsiunile rețelei cristaline, polarizarea și direcția de propagare a radiației) a proprietăților optice. Acest fenomen și rezultat al investigațiilor dlui **N. Sârbu** a fost confirmat de cercetătorii Institutului de Fizică Tehnică a Academiei de Științe a URSS și a stimulat cercetările teoretice la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a RM, la Universitatea din Sankt-Petersburg și la Centrul Științific din Novosibirsk (Rusia).

Dl **N. Sârbu** a elaborat și tehnologia de creștere a cristalelor II-V și I-III-V, diodele Șottky, n-p și procesele de heterojuncțiuni cu parametrii dați. A proiectat de asemenea dependența de polarizare inversă a semnului fotocurentului, care este bazată pe anizotropia proprietăților optice și electrice a semiconductorilor. Au fost obținute proprietățile fizice și trăsăturile tehnologice ale acestor procese după care s-a elaborat producerea tehnologică a emițătorilor cu interacțiune electronică negativă pentru utilizarea ca analizator a radiației polarizate liniar (9 certificate de autor). A obținut schema emițătorilor n-p și p-n în combinație cu dioda Șottky pentru utilizarea convertoarelor solide ale radiației infraroșii (4 certificate de autor) și metodele de control al eficienței emisiei externe a electronilor pentru bariera Șottky. De asemenea a abținut certificatul de autor asupra convertoarelor de lumină și elementelor de memorie optică (4 certificate de autor) și a semiconductorilor cu parametri de timp (relee de timp și comutatoare cu corp solid) (7 certificate de autor).

Domnului **Nicolae Sârbu** i-a reușit de la bun început să combine activitatea didactică cu cea de cercetător științific. Ambele sunt importante și îmbinându-le, acestea se completează una pe alta, opinează Domnia sa. Dacă ar fi doar cercetător științific, s-ar simți într-o oarecare măsură strâmtorat, iar experiența pe tărâmul pedagogic îi lărgeste orizontul de activități. Plăcerea e mult mai mare când ai cui împărtăși experiența acumulată fără a te impune ca autoritate.

Studenții, la rândul lor, viitori ingineri și profesioniști în domeniu, desigur sunt mai avantajați când au în față un adevărat profesor și mai ales un doctor habilitat. Știu că au de la cine învăța și exemplul cui îl urma.

Dl **Nicolae Sârbu** este foarte bucuros când unii studenți cărora le predă cursuri, în puțin timp liber pe care îl au, vin în laborator pentru a efectua cercetări și studii adăugătoare. În general, studenții conștientizează faptul că fenomenele optoelectrice, spectroscopia optică – sunt domenii care capătă o răspândire tot mai intensivă. Pe piața apar tot mai multe aparate fotoelectrice care, la rândul lor, necesită cunoaștere și studiere aprofundată.

Tatiana Manole

Este originară din satul Negureni, raionul Telenești. După școala de șapte ani din sat, urmează studiile la Școala Pedagogică din Orhei. În 1963 devine absolventă a Universității de Stat din Chișinău. Iar în anul 1985 absolventă de doctorat la Universitatea de Stat "M. Lomonosov" din Moscova, Facultatea de Economie. E de menționat că dna **Tatiana Manole** a absolvit toate aceste

instituții de învățământ cu calificativul – eminentă.

În anul 1963 începe activitatea profesională la Școala Pedagogică din Soroca (1970). Între anii 1970-1982 predă cursul de "Economie politică" la Tehnicumul Tehnologic din Chișinău. În 1982 se încadrează în calitate de profesor în marea familie a Universității Tehnice a Moldovei – la Catedra "Teoria economică și marketing", condusă de dl **Andrei Cojuhari**. Din 1990 concomitent, începe o colaborare fructuoasă și cu Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM), Facultatea de Finanțe, unde predă cursul "Gestiunea finanțelor publice"; iar apoi și cu Academia de Administrare Publică de pe lângă Președinția Republicii Moldova, unde predă cursul

Tatiana MANOLE
Conf., dr. șt. economice, șef
Cat. Finanțele și Contabilitatea
Firmei (din a. 2004)

"Finanțe și buget, procesul de elaborare a bugetului".

Dna **Tatiana Manole** în prezent deține titlul de conferențiar universitar al UTM și gradul de doctor habilitat. Teza de doctor habilitat a elaborat-o și susținut-o în cadrul Catedrei "Finanțe și Asigurări" a Facultății de Finanțe a ASEM. A parcurs un șir de stagii de specializare în domeniul managementului financiar: în Olanda (Haga, Groningen, Maastricht); Portugalia (Lisabona); Belgia (Bruxelles).

Dna **Tatiana Manole** este unul din fondatorii Ligii Economistilor și Contabililor publici din RM; expert la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare; membru a mai multor proiecte pe finanțe publice; membru al Colegiului de Redactare a revistei internaționale "Revista economică" (Chișinău-București); autoare a peste 80 de lucrări științifice. De asemenea este autoare al mai multor monografii: "Finanțele publice locale: rolul lor în consolidarea autonomiei financiare la nivelul unităților administrativ-teritoriale" (2003); "Metodologia planificării bugetare" (2004, în colaborare cu Ludmila Cobzari, dr. hab., prof. univ., decan la Facultatea de Finanțe, ASEM); precum și a cursului de lecții: "Finanțe publice: teorii și aplicații" (pentru Academia de Administrare Publică, finanțat de TACIS).

În prezent dna **Tatiana Manole** activează în calitate de profesor la Facultatea de Inginerie Economică și Business (FIEB) a UTM și este șef al Catedrei "Finanțe și Contabilitatea Firmei", predă "Teoria economică".

La întrebarea de ce UTM și nu ASEM sau oricare altă instituție cu aspect economic, dna Manole ne răspunde: "Odată ce am pășit pragul catedrei condusă de către dl **A. Cojuhari**, am vrut ca pe viitor să avem și noi, cei de la UTM, cercetări în domeniul finanțelor și contabilității. Apoi, țin foarte mult la UTM, este ca o a doua casă a mea".

Tatiana Manole este exigentă, dar binevoitoare. D-sa mărturisește că este obiectivă și că este interesată ca studenții să cunoască cât mai multe lucruri utile. Permanent se străduiește să îmbogățească bagajul profesional al viitorilor manageri în construcții cu detalii din practica domeniului. Este important ca studentul de astăzi, specialistul de mâine, să se orienteze în procesele de tranziție. Profesorul și doctorul habilitat **Tatiana Manole** tinde să le altoiască spiritul și să-i ridice ca oameni care să conștientizeze procesele din RM. Să conștientizeze faptul că nimeni din afara țării nu ne va spori creșterea economică, până când nu vom învăța noi înșine să o facem.

În genere, **Tatiana Manole** are un credo economic: "Nu poate o țară să consume mai mult decât produce".

Știri de la facultăți

FUA: absolvenții la Moldexpo. În cadrul Expoziției Internaționale „Moldconstruct, Moldenergy”, care s-a desfășurat la Chișinău în martie 2005, au participat cu proiecte arhitecturale și absolvenți ai FUA. Faptul participării deja este un succes, dar în plus am avut și bucuria unor distincții speciale. Absolventul FUA **Vladimir Pânzaru** a cucerit locul III cu proiectul „Centru de agrement în Valea trandafirilor, Chișinău”, iar absolventul **Victor Grosu** – o mențiune pentru proiectul „Aerportul Cahul”.

Informația ne-a furnizat-o dl Nistru Grozavu, decanul FUA, UTM.

FIU: Dictionarul explicativ în textile-pielărie. Dna Neonila Siroș, lector superior la FIU, a reușit să adune cu migală, timp de zece ani, o seamă de termeni caracteristici pentru domeniul textilelor și să publice recent un extrem de necesar „Dicționar explicativ român-rus în cadrul textilelor”. Dicționarul are și girul reprezentanților științifici de la UT „Gheorghe Asachi”, Iași: **Vasile Vlașcu**, prof. dr. ing.; **Emilia Filipescu**, prof. dr. ing.; **Mariana Ursache**, conf. dr. ing.

Dicționarul este de o importanță covârșitoare în însușirea corectă a terminologiei pentru specialiștii în domeniu, dat fiind faptul că este primul de acest fel la noi în RM.

Iată un exemplu: „Fuscel” (rusește: „палочка”). Vergea de lemn simplă sau acoperită cu tablă de metal, care desparte firele de urzeală cu soț de cele fără soț și servește pentru a ușura găsierea unui fir de urzeală rupt.

Fuscii se introduc în urzeală, între ițe și traversa de spate.

Exemplul dat sugerează cât de necesar este un asemenea instrument didactic în procesul de instruire.

Un „Mulțumesc!” pentru autoarea Neonila Siroș cu urarea de noi succese!

FIMM: un nou manual de Vladimir Ene. Dl Vladimir Ene, șeful Catedrei „Transport auto” din cadrul FIMM, conf. dr. ing., a dat publicității acum nu demult, cu marca „Universitatea Tehnică a Moldovei”, un nou manual „Bazele teoretice ale exploatarei tehnice și reparației automobilelor: disponibilitate și fiabilitate”.

E un lucru temeinic, cu multe desene, scheme, expus pe 232 de pagini, fiind de un esențial folos pentru studenți și specialiști în domeniu.

Dl Ene este deja la al cincilea manual, toate scrise în perioada 1997-2005. E o roadă foarte bogată. Sigur că studenții, generații după generații, și specialiștii îi spun dlui Ene un mare „Mulțumesc!”. Iar pe de altă parte, și Senatul UTM caută să stimuleze prin metoda premierelor asemenea fapte pedagogice-eroice.

Dl Ene, de partea sa, spune modest că are interes profesional în a scrie manuale și o va face și în viitor.

Să-i urăm peniță ușoară, succese continui în aria profesională!

FCIM: Centru cultural studentesc. La ședința Consiliului de Administrație UTM din 21 martie a.c. s-a pus punctul final al discuțiilor cu privire la crearea unui Centru Cultural pentru studenții tuturor facultăților. Va fi un asemenea Centru. El se va afla în blocul de studii nr.3, la FCIM. O sală spațioasă pentru care se va comanda mobila respectivă și alte amenajări. Îndrumătorul educativ al Centrului Cultural este dl **Mihai Braga**, șeful Catedrei Științe Socioumane, conf., dr. La Centru se vor desfășura ședințele cercului de filozofie al studenților, se vor organiza întâlniri cu diferite personalități din sfera literaturii, artelor plastice, jurnalisticii, muzicii etc. Centru va deveni un puternic factor de ridicare a nivelului educativ-cultural al maselor de studenți.

FTMIA: Masterat moldo-franco-ucrainean-român. După cum ne-a informat dl **Anatol Bălănuță**, șeful Catedrei de Enologie, prof. univ., dr., de la 1 septembrie 2005 își va începe activitatea „Masterat în management vitivinicol”. Vor fi masteranzi de la UTM, Universitatea Agrară din Moldova, din 2 universități din Ucraina, cărora mai apoi li se vor alătura și tineri din România. Materiile vor fi predate de profesori de la UTM, Universitatea Agrară, specialiști de la Institutul Național al Viei și Vinului și profesori din Franța. Predarea se va face în limbile franceză și rusă. Finanțarea masteratului o va lua asupra sa deocamdată Franța și Ucraina, Moldova oferind spațiile didactice, profesorii, practica.

Noutăți de la Catedra „Mașini și Sisteme de producție”. După cum ne-a informat dl **Petru Stoicev**, șeful catedrei, conf., dr. hab., pentru noul Nomenclator de specialități, care urmează a fi aprobat de Guvernul RM în viitorul apropiat, au fost propuse anumite idei care vor lărgi orizontul de pregătire a tinerilor ingineri. Astfel, specialitatea „Mașini-unelte și scule” se propune a fi lărgită printr-o nouă denumire și implicit printr-un nou, mai larg conținut. Noua denumire – „mașini și sisteme de producție”.

Se mai propune și instituirea unei specialități cu totul noi: „Inginerie și marketing pentru mașini și sisteme de producție”. Această specialitate existentă în toate țările industrial dezvoltate,

este acut necesară în economia de piață. Va putea prezenta și comercializa (marketing) o mașină, un sistem de producție omul pregătit anume în specialitatea aceasta, ci nu cu o altă pregătire, fie chiar inginerescă.

Dintre disciplinele noi care se prevede a fi introduse în planurile didactice, vom evidenția „Designul industrial în construcția de mașini”. Este vorba de aspectul exterior, precum și aspectul interior de construcție la mașini sau sisteme de producție”. Disciplina este cerută de noua ergonomie (știința care studiază relațiile dintre om, mașină și mediul de muncă), foarte importantă în industria modernă.

FRT: Grupa de elită. Dl **Sergiu Andronic**, decanul Facultății Radioelectronice și Telecomunicații, ne-a informat că, începând cu semestrul II al anului de învățământ 2005, din rândurile studenților anului I U, a fost formată o grupă de studenți dotați, așa-zisă - de elită. Din grupa de elită cu predarea în limba română fac parte 28 de studenți. Consiliul facultății a decis ca în această grupă să fie predate pe lângă programul obișnuit de învățământ, matematica, fizica și programarea, într-un volum de 6 ore pe săptămână.

La finele semestrului, la disciplinele menționate se vor susține examene. Pentru viitor se preconizează ca în cadrul grupei de elită, alături de disciplinele fundamentale, să fie predate aprofundat și disciplinele de specialitate.

***

O altă veste bună se referă la dotarea recentă cu echipament a trei laboratoare. În urma tratativelor cu directorul general al SA “MOLDTELECOM”, dl **Gheorghe Ursachi**, s-a stabilit o listă cu echipamentul necesar care a și fost transferat de la “MOLDTELECOM” la FRT.

Este vorba de: echipamente de transmisiuni analogice tip C-60 (2 sisteme); echipamente de transmisiuni optice SOPCA-3 (2 sisteme) și echipamente de măsură pentru aceste sisteme.

Echipamentul, ce-i drept, pentru “MOLDTELECOM” e moral depășit, după cum ne relatează dl **Pintilie Deșan**, șef de laborator, dar pentru instruire este foarte bun.

FEn: Conservarea energiei electrice. Este una din direcțiile de bază în cercetările științifico-tehnice la FEn. Astfel, în vara anului 2004, colectivul Catedrei de Electromecanică (șef dl **Tudor Ambros**) a început la comanda S.A. RED-Nord, Bălți, elaborarea documentației tehnice pentru producerea transformatoarelor de mică putere și prescripțiilor tehnice pentru certificare.

În prezent gigantomania tehnică persistă și în electroenergetică - transformatoare de mare putere, care practic funcționează în gol. Din această cauză consumatorii sunt impuși să plătească în plus pierderile de energie provocate de aceste transformatoare.

Iar în cadrul expoziției “Moldenergy” de la Centrul Internațional de Expoziții “MOLDEXPO” (16-19 martie) au fost expuse cinci tipodimensiuni de transformatoare TMU și TTU de producție moldovenească în baza documentației tehnice elaborate la FEn, UTM.

De menționat că Facultatea de Energetică UTM pentru prima dată a executat documentație tehnică pentru producerea în serie a transformatoarelor de mică putere.

În timpul apropiat, FEn va începe elaborarea documentației tehnice pentru producerea utilajului electro-tehnic utilizat în sistemul electroenergetic.

În fotografie: un grup de colaboratori ai FEn și reprezentanții ai S.A. RED-Nord, Bălți, după prezentarea câtorva mostre ale noilor transformatoare.

FIEB: Îmbunătățire didactico-materială. Este lucru este unul din criteriile de bază ale conducerii Facultății de Inginerie Economică și Business, precum și a Administrației UTM. După ce la începutul celui de-al doilea semestru de învățământ a fost creat și utilizat Centrul de Calcul al facultății cu 24 de computere noi, recent, acestora li s-au adăugat încă 20.

Pentru satisfacerea necesităților de studii ale studenților și cadrelor didactice, dl **Nicolae Turcanu**, decanul facultății, ne-a informat că în viitorul apropiat parcul tehnic va fi completat cu noi scanere, printere, not-boocuri.

FCGC: Acreditarea e în toi. La Catedra “Evaluarea și Managementul Imobilului” de la FCGC, se desfășoară în prezent acreditarea specialității “Evaluarea Imobilului”. Dna **Tatiana Sanduța**, conf. univ., dr., șefa catedrei, ne-a comunicat că acreditarea este efectuată de către dnii: **Teodor Moraru**, conf. univ. dr., președintele Comisiei de Acreditare; **Nicolae Danilov**, conf. univ., dr., ambii de la Universitatea Agrară de Stat din Moldova și **Valeriu Opincă**, dr., directorul Întreprinderii de Evaluare “TRIADA”.

Procesul Bologna – seminar

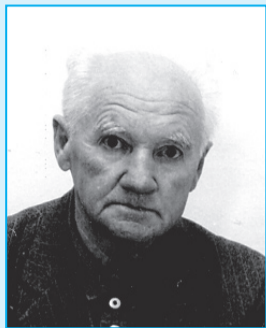
Pe 8 martie 2005 la UTM s-a desfășurat un seminar privind adaptarea Procesului Bologna la învățământul superior din Moldova. Au participat cadre didactice de la UTM, universitățile din Comrat, Cahul, Chișinău – Agrară, Pedagogică, de Medicină și Farmacie, USM, de la Colegiul Vitivinicol Stăuceni, Ministerul Educației al RM etc.

În fața audienței cu demonstrații la proiectoare au vorbit dnii **Jean Barloy**, profesor din Rennes, Franța (tema „Organizarea studiilor universitare pe cicluri”), **Hans Hartnagel**, profesor din Darmstadt, Germania (tema „Situția actuală a învățământului ingineresc în două cicluri din Germania, cazul Universității Tehnice din Darmstadt”), **Lionel Zamfira**, profesor, Universitatea de Științe Agricole și Veterinare din Timișoara, România (tema „Din experiența universităților din România privind organizarea studiilor universitare pe cicluri”), **Dominique Colin**, profesor, Școala Națională de Științe Agricole și Alimentare din Nantes, Franța (tema „Din experiența universităților din Franța privind organizarea studiilor la distanță”).

Pe marginea celor expuse s-au purtat discuții în amănunt.

Aniversări Simion Orlov - 70

Cu ocazia frumosului jubileu de 70 de ani, colectivul Catedrei Geodezie, Cadastru și Geotehnică a Universității Tehnice din Moldova vine cu sincere felicitări consacrate colegului **Simion Orlov**, conferențiar universitar, urându-i tradiționalul „La mulți ani!”, realizări frumoase în munca didactică, satisfacții profesionale și spirituale.

Scurte date biografice:

Născut la 20.01.1935 în satul Cioburciu, r-nul Ștefan Vodă, într-o familie de țărani.

În anul 1953 a absolvit școala medie din satul Olănești. În 1958 a absolvit Facultatea de Geologie a Universității „I. Mecinicov” din Odesa, obținând titlul de inginer-geolog la specializarea „Hidrogeologie inginerescă”.

În perioada 1958-1961 – laborant, Laboratorul superior al AȘM. În 1961-1964 – doctorand în cadrul Academiei de Științe a URSS, Moscova.

În ianuarie 1966 susține la Odesa teza de doc-

tor în științe geologice în tema: „Condițiile și cauzele principale ale dezvoltării de teren în Moldova”.

Din 1964 până în 1967 – colaborator științific la Institutul de Geologie și Geofizică al AȘM. Din 1967 – lector superior la Catedra „Materiale de Construcție, Geologie și Geodezie” a UTM. Între 1968 și 1979 – șef al Catedrei „Geologie Inginerească și Fundații” a UTM. Din 1980 până în prezent – conferențiar universitar la Catedra „Geodezie, Cadastru și Geotehnică” a UTM.

În perioada 1970-1990 este concomitent și coordonator științific în Laboratorul științific interdepartamental de combatere a alunecărilor de teren în Moldova, membru al Consiliului științific pentru combaterea proceselor geologice periculoase al Comitetului de Stat în Construcții, expert tehnic în domeniu.

Actualmente dl **Simion Orlov** se află în plină activitate didactică la UTM.

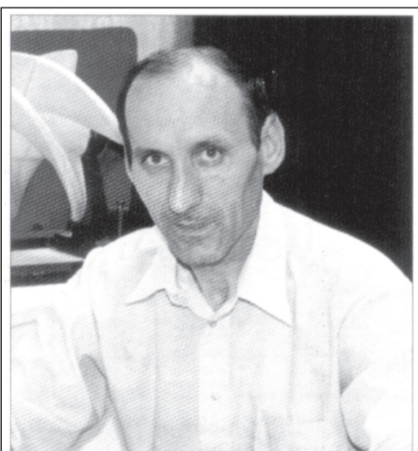
*pentru colectivul Catedrei „Geodezie, Cadastru și Geotehnică”
semnează șeful Catedrei,
Vasile Grama*

OMPI: medalia de aur pentru Valeriu Dulgheru

Organizația Mondială pentru Proprietate Intelectuală – OMPI, cu sediul la Geneva, Elveția i-a conferit Medalia de Aur dlui Valeriu Dulgheru, prof. univ., dr. hab., Universitatea Tehnică a Moldovei. Această importantă distincție are drept criteriu de conferire toată perioada de activitate științifico-tehnică a onoratului.

Înalta distincție i-a fost înmănată dlui Valeriu Dulgheru de către reprezentantul Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală din RM cu ocazia desfășurării Expoziției Internaționale specializate „Infoinvent-2004”, (10-13 noiembrie 2004), Chișinău.

Felicitări cordiale merită colegul și profesorul nostru cu urări de noi succese.

Valeriu Emanuel DULGHERU
Dr. hab. șt. tehn., prof. univ.,
șef. Cat. Teoria Mecanismelor
și Organe de Mașini (1995)

Păzea!

Ai luat mită? Ai dat mită?

Se zvonește cum că această foarte nocivă boală cu denumirea “mită” ar fi pătruns sau e pe cale de a pătrunde pe la unele facultăți ale UTM. Ar fi o mare rușine abătută pe capul nostru, al tuturor, pentru că “face unul, dar suferă moralmente toți”.

Se aude că tocmai unii studenți sunt capul relelor. Că ei adică “propun”.

Pentru ce “propun”? Pentru a “cumpăra” unele examene, unele credite transferabile sau poate chiar a promova anul?

Dar pe cine ai putea amăgi, dragă domnule student, cu examene “cumpărate”?

Gândește-te bine că amăgeala, până la urmă, vine tot pe capul tău.

Oare nu se înțelege până acuma că economia de piață cere cunoștințe? Ce firmă te-ar putea angaja, dacă tu, tânăr inginer, cu toate că ai diplomă, nu ai cunoștințe? Doar firma are nevoie de profit, iar profitul se face cu oameni bine pregătiți care au cunoștințe bune. Nici o firmă, nici o organizație nu-și dorește să se rostogolească în jos până la faliment, deci nicidecum nu te vei angaja la un loc demn, ingineresc.

Știm cu toții zicala: “Ulciorul nu merge de multe ori la fântână”. Odată și odată ai să cazi, vei fi descoperit într-un fel sau altul.

Și atunci?...

Și atunci... iată ce spune Codul Penal al Republicii Moldova la “Articolul 334. Darea de mită”:

“(1) Darea de mită

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani...”

Mai grav în problema studentului care încearcă să dea mită este partea morală a obișnuinței. Un asemenea student va fi atacat de rugina aceasta a amăgelii prin mită și, în loc să muncească, în loc să măsoare gospodărește posibilitățile lui personale cu țintele spre care poate să se orienteze, va căuta să atingă scopuri irealizabile prin mită. Adică, mai direct vorbind, puțin câte puțin va deveni... un escroc.

Or, asta e o mare nenorocire. Un asemenea om va fi nefericit în viață, el mereu va umbla “cu frica în sân”, temându-se, pe drept, ca nu cumva să calculeze ceva greșit și ghemul să se dezvârtească până la ... descoperire.

O viață trăită cu... teamă! Vai de ea.

Prin urmare, domnule student, nu călca pe bec, ba ferește-i și pe alții de asemenea intenții care, până la urmă, duc spre nenorocire.

În acțiunea de mituire există, desigur, și partea celui care ia. Avertismentul nostru deci se referă și la domni profesori, ingineri, toate persoanele care lucrează la UTM. Nu încercați a vă lăsa momiți. Dacă cineva crede că își poate “motiva” cumva făptuirea de a lua mită, se înșală amar. Mai devreme sau mai târziu va fi descoperit. Chiar dătătorul de mită deseori este înclaudat și reclamat.

Ca să nu mai vorbim de enorma pierdere morală a unui asemenea “pedagog”. Activitatea lui în fața studenților mereu va purta, într-un fel sau altul, pecetea minciunii. Or minciuna, precum se știe, are picioare scurte. Și dacă vine și momentul descoperirii, dezastrul biografic al unui asemenea “povățuitor al generațiilor de studenți” va zgudui nu numai persoana lui aparte, ci și a familiei lui, iar mai larg, și a colegilor lui de profesie.

Acum să cităm Codul Penal și în cazul luării de mită.

Articolul 333. Luare de mită:

“(1) Luarea de către o persoană... a mitei sub formă de bani, titluri de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, acceptarea de servicii, privilegiu și avantaje, ce nu i se cuvin, pentru a îndeplini sau nu, ori de a întârzia sau grăbi îndeplinirea unei acțiuni în interesul mituitorului... se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1500 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani...cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani”.

Deci, domnule profesor, inginer, oricine din lucrătorii UTM, nu încercați a comite, într-un fel sau altul, fapte de corupție și căutați să feriți și pe alții de asemenea fapte.

Să luptăm cu toții pentru o atmosferă curată educativă în sânul marelui colectiv de circa 20 de mii de studenți și profesori ai UTM. Să contribuim cu toții la ridicarea prestigiului moral și profesional al instituției în care decurge viața noastră profesională, creând în felul acesta un climat favorabil pentru studenți, profesori, colaboratori.

INTEGRARE EUROPEANĂ

Departamentul de Cooperări Internaționale al UTM inițiază o serie de articole în limbile engleză sau franceză, dedicate diverselor programe și proiecte internaționale în domeniul educației și științei. Scopul acestora este informarea și inițierea studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și personalului administrativ al UTM, în vederea stimulării activității internaționale și a integrării europene.

Jean Monnet Action - Understanding European Integration

The Jean Monnet Action is a European Commission initiative. The objective of the Jean Monnet Action is to promote knowledge on European integration.

The European Commission's support measures for European integration studies provides a response to the need for knowledge about European integration and aim to prepare the new generation of European affairs specialists.

In the framework of the Jean Monnet Action, the term European integration studies is taken to mean the study of the construction of the European Community which led to the European Union and the institutional, legal, political, economic and social developments related to this process.

Jean Monnet Action provides support for teaching activities at universities through the creation of Jean Monnet Chairs and Jean Monnet teaching Modules and Jean Monnet Centres of Excellence.

1. JEAN MONNET CHAIRS

A Jean Monnet Chair is a symbolic term corresponding to a full-time teaching post in the field of European integration studies. Holders of Jean Monnet Chairs must devote 100% of their teaching time to European integration issues.

Holders of Jean Monnet Chairs must be of the rank of professor or senior lecturer specializing in European integration studies. They are selected by the university authorities. Jean Monnet Chairs cover teaching at undergraduate level and supervision of research at postgraduate level.

2. JEAN MONNET CHAIRS AD PERSONAM

The title Jean Monnet Chair ad personam

is designed for professors showing evidence of European commitment recognized by the academic world, at both national and international levels. Candidates for an ad personam Jean Monnet Chair must provide evidence, based on their curriculum vitae and list of publications, of a very high level of specialization in European issues. This must be recognized by the academic world. The other eligibility criteria for a Jean Monnet Chair ad personam are the same as for a traditional Jean Monnet Chair.

3. JEAN MONNET MODULES

A Jean Monnet Module is a short teaching programme in the field of European integration studies. Modules may deal with such general topics as the history, politics, economics and law of European integration as well as with more specialized topics. They may also be multidisciplinary in approach.

Modules have a minimum duration of 30 hours spread over a period of at least one term in the academic year.

Priority will be given to modules targeting students in such fields as science, engineering, medicine, education, philosophy, arts and languages.

4. JEAN MONNET CENTRES OF EXCELLENCE

A Jean Monnet Centre of Excellence is a clearly labelled framework or structure specializing in European integration and pooling scientific, human and documentary resources for European integration studies and research within one or more universities.

A Jean Monnet Centre of Excellence is thus designed to bring together, at university/regional level Jean Monnet professors and other academics involved in teaching European integration at their universities, institutes or centres specializing in European integration already existing within universities, existing European documentation centres, postgraduate courses on European integration, research projects on European integration, local resources in the field of European integration and non-academic experts on EU affairs.

Information: www.icp-ajm.org; http://europa.eu.int/comm/education/programmes/ajm/call_en.html

*International Cooperation Department,
TUM (UTM),
tel. 23 54 15; 23 22 52*

Editor - UTM. Materialele le puteți expedia la redacție și prin poșta

electronică pe adresa: mesager@adm.utm.md

**Pregătirea materialelor: M. ROMANCIUC,
A. EMANDEI,
D. SARANCIUC.**

Design:

I. CEAPA (0-69-11-73-72).

Înregistrare la Ministerul Justiției RM cu nr. 42 din 16.02.1998

Tiparul: PRAG 3

Comanda:

Tiraj: 1200